

Apply Human Rights

Introduktion till barnens rättigheter

Barnens rättigheter är mänskliga rättigheter med särskild hänsyn till barnens behov av skydd och omsorg.

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna ses som en grund för alla internationella rättsliga normer för barnens rättigheter idag. Det finns flera konventioner och lagar som behandlar barnens rättigheter runt om i världen.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs 1989. Barnkonventionen ger en universell definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i hela världen. Definitionen ska gälla i alla samhällen, oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Konventionen handlar om det enskilda barnets rättigheter. Varje människa under 18 år räknas som barn, om inte han eller hon blir myndig tidigare enligt den nationella lagstiftningen.

De grundläggande principerna som är vägledande för hur helheten ska tolkas är fastställda i konventionen i artikel 2, 3, 6 och 12.

Artikel 2 slår fast att alla barn har *samma rättigheter* och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.

Artikel 3 anger att det är *barnets bästa* som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.

Artikel 6 säger att varje barn har *rätt att överleva, leva och utvecklas*. Artikel 6 handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12 handlar om barnets *rätt att uttrycka sina åsikter* och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

FN:s barnkonvention har ratificerats av alla världens stater utom Somalia och USA, och är därmed i princip ett universellt dokument (något som gäller i alla länder). Men mycket återstår innan konventionen kan sägas gälla i praktiken världen över.

Barnkonventionen har även två *fakultativa tilläggsprotokoll*. Det första rör frågan om barns indragning i väpnade konflikter och ålägger staterna att vidta åtgärder för att barn, d.v.s. personer under 18 år, inte skall delta direkt i sådana konflikter. Minimialdern för obligatorisk rekrytering höjs därmed från 15 till 18 år jämfört med barnkonventionen. Det andra protokollet behandlar frågan om sexuell exploatering av barn, handel med barn och barnprostitution samt barnpornografi.

De flesta mänskliga rättigheter gäller både barn och vuxna. Men det finns även andra konventioner än barnkonventionen som innehåller bestämmelser som särskilt rör barn. En av dem är ILO-konventionen (nr 182) om förbud mot och omedelbara åtgärder för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete. Likaså innehåller Europakonventionen bestämmelser som är särskilt viktiga för barn, bland andra artikel 8 som reglerar rätten till respekt för privat- och familjelivet.

Barnkonventionen innehåller också regler om hur konventionen ska tillämpas och hur denna tillämpning ska följas upp och kontrolleras. I enlighet med artikel 43 i barnkonventionen har en internationell barnrättskommitté upprättats i FN. Kommitténs uppgift är att följa upp och kontrollera staternas tillämpning av konventionens regler.

På vår hemsida finns de grundläggande internationella normer angående barnens rättigheter under kategorin **”Internationella överenskommelser”**. De flesta stater har inkorporerat de mänskliga rättigheterna i nationella lagstiftningar. På vår hemsida omfattas även regionala överenskommelser om barnens rättigheter och de publiceras under ett specifikt geografiskt område såsom Afrika, Amerika, Asien, Mellanöstern, Europa och Oceanien.

Vi ger hänvisning till de viktigaste databaser med fall om kränkningar av barnets rättigheter under kategorin **”Rättspraxis”**. Rättspraxis innehåller domstolarnas beslut i enskilda fall, domstolarnas tolkning av stadgar, konstitutionella bestämmelser, administrativa bestämmelser samt lagar.

Kategorin **”Utlåtanden”** består av framstående fall från internationella och nationella advokater samt juridiska experter. Dessa formella skriftliga yttranden innehåller experternas övertygelse om vad lagen om barnens rättigheter är, hur domstolarna skulle tolka den samt hur den gäller för särskilda omständigheter.

”Tolkning av internationella regler av FN och andra” är en annan kategori under vilken vi har lagt upp tolkningen av bestämmelser om barnens rättigheter, sammanställningen av allmänna synpunkter och rekommendationer som antagits av FN:s barnrättskommitté.

Eftersom att ha tillgång till rättslig prövning av kränkningar av barnens rättigheter är mycket viktigt innehåller kategorin **”Klagomålsförfarande”** en översikt över dessa procedurer enligt olika FN:s kommittéer och domstolarna. Individer som hävdar att deras rättigheter har kränkts och som har uttömt alla tillgängliga nationella rättsmedel kan lämna en skriftlig ansökan till FN:s kommittéer och internationella domstolen för närmare övervägande.

Vi har lagt upp listan över publikationer, böcker gällande på området av barnens rättigheter under kategorin **”Litteratur”**.

Skulle ni behöva komma i kontakt med de personer eller organisationer som särskilt arbetar för skydd och främjande av barnets rättigheter och få deras syn på ett visst problem har vi kategorin ”**Kontaktpersoner/organisationer**” till ert förfogande.